

Herren har bevarat sitt ord

Av: Bo Hagstedt, André Juthe

Mikael Tellbe har svarat på vårt debattinlägg den 17 februari samma dag under rubriken "svar direkt". Vårt svar på Mikael Tellbes artikel ville Nya Dagen inte publicera på grund av utrymmesbrist. Nya Dagen avslutade därför debatten. Vi svarar därför på vår hemsida. Detta svar innehåller både bemötande av Tellbes "svar direkt" samt kompletteringar till Tellbes första debattinlägg som vi av utrymmesskäl fick utelämnas i första svarsomgången.

Vi hävdade i föregående artikel att majoritetstexten finner stöd i tidiga papyrushandskrifter, i gammallatin och syrisk översättning. Detta förnekar inte Tellbe, men menar att vår framställan bygger på en olycklig sammanblandning av begreppen *läsart* och *texttyp*. För att underlätta förståelsen för den oinvidige och av praktiska skäl för att förenkla hänvisningssystemet använder de flesta begreppen *majoritetstext/bysantinsk text* eller *minoritetstext/alexandrinsk text*, men egentligen är det fel att tala om *texttyp* enligt den framstående textkritikern Kurt Aland:

"Det enkla faktum att alla dessa papyrer, med deras varierande distinkta karaktärsdrag, existerade vid sidan av varandra i en och samma kyrkoprovins, i Egypten, där de återfunnits, är det bästa argumentet mot förekomsten av några som helst texttyper, inklusive den alexandriska eller den antiokiska [bysantinska]... Ökningen av det dokumentariska vittnesbördet, och det fullständigt nya forskningsområde som öppnats för oss vid upptäckten av papyrushandskrifterna, betyder slutet på Westcott och Hort's framställningar." (citerad i [Studiebibeln, band I sid. 11](#))

Enligt det svenska fembandsverket, *Studiebibeln* sägs vidare: "*Hänvisningar till olika 'textfamiljer' som var så vanligt för bara några få årtionden sedan, kan väl vid detta laget anses vara föråldrade.*" (ibid). Tellbes val att skilja på *läsart* och *texttyp* som motargument är sålunda helt föråldrat. Vi fortsätter dock i vårt svar att använda dessa begrepp bara av praktiska skäl.

Notering: Sedan vi publicerat vårt andra svar har vi fått in rättelser angående Kurt Aland, dels från Mikael Tellbe, dels från andra som hört av sig. Vi tar med rättelsen från Mikael Tellbe: "Aland förnekar inte förekomsten av texttyper, däremot menar han att man inte kan tala om texttyper i den allra första eran där vi har de tidiga papyrerna. Dessa betecknar han inte som alexandriska, västliga, bysantinska etc, eftersom han anser att de skulle vara anakronistiskt. Faktum är att den tidigaste klart enhetliga texttypen som förtjänar namnet "texttyp" är den bysantinska på 300-talet."

Vi förstår dock inte Tellbes argumentation baserat på distinktionen av *läsart* och *texttyp*. Om det *inte* finns någon distinktion mellan *texttyp* och *läsart* före 300-talet, och vi *har* papyrushandskrifterna, som stöder läsarter från *alla* senare utvecklade texttyper, så följer logiskt att vi har stöd för majoritetstexten före 300-talet! Om det bara finns läsarter och inte texttyper före 300-talet är det svårt att se varför man kan hävda att det finns stöd för endast den alexandriska texttypen av äldre daterade papyrus (före 300-talet) ty det fanns ju inga texttyper *alls*. Alltså, antingen har alla texttyper stöd för sig och därmed även den bysantinska, eller så ingen, eftersom ingen texttyp fanns.

Finns det någon gammal översättning före 300-talets slut som stöder majoritetstexten?

Tellbe hävdar vidare att majoritetstexten är en utvidgad text som saknar motsvarighet i såväl 1) papyrus, 2) översättningar och 3) citat från kyrkofäder före 300-talets slut. Dessutom menar Tellbe att vi 4) argumenterar utifrån tystnad, när vi hävdar att handskrifter som stödjer majoritetstexten nöttes ut emedan andra handskrifter som innehöll skrivfel inte användes och därför hade större chans att bli bevarade. Detta är fel på alla punkter. Vi har nyss citerat Kurt Aland som hävdar motsatsen att 1) upptäckten av papyrushandskrifterna uppvisar fynd som stöder olika *texttyper* inklusive den bysantinska. Sturz och Pickering har kommit till samma slutsats (Sturz, 1984; Pickering, 1980). 2) När det gäller översättningar, så menar Tellbe att ingen gammal översättning stöder *majoritetstexten* dvs. *bysantinsk* text, men om vi skall tala om texttyper, så är det en vedertagen uppfattning att den gamla syriska översättningen från 200-talet hör till den bysantinska *texttypen* (Hills 1991).

Har någon kyrkofäder citerat den bysantinska textformen före 300-talets slut?

3) Vidare hävdar Tellbe att inga kyrkofäder före 300-talets slut, citerar *majoritetstexten/den bysantinska*. Horts huvudargument mot den *bysantinska* texten var ett 4) "argument utifrån tystnad", (exakt detta över 100 år gamla uttryck citerade Tellbe i sin artikel). Hort hävdade att denna text inte finns citerad av någon kyrkofäder före Nicaea-mötet år 325. Detta argument är för länge sedan besvarat och motbevisat, men det hindrar inte att det fortfarande är i bruk. Vi citerar Thoralf Gilbrant:

"Det är nämligen påvisat en mängd exempel på bysantinska citat hos pre-nicaeanska fäder (dvs. före år 325). Redan *John W. Burgon* utförde här ett grundläggande arbete, och hans efterföljare, *Edward Miller*, har dokumenterat att bysantinska läsvariationer inte bara *förekommer*, men att de utgörs av ett massivt *flertal*. Den *bysantinska* texten är citerad 2630 gånger i hans material, medan alla de andra texttyperna tillsammans är citerade 1753 gånger, alltså 60 mot 40 procent till fördel för den *bysantinska* texten. Detta gäller inte bara de fäder som tillhörde slutfasen av den pre-nicaeanska epoken, men raka motsatsen: Om man bara tar hänsyn till de tidigaste skribenterna, från *Klement av Rom* till *Irenaeus*, blir förhållandet 65 mot 35 procent övervikt för den bysantinska texten. Om man väljer en lista över 30 verkligt betydelsefulla skriftavsnitt, blir resultatet ännu mer överväldigande i favör för den bysantinska texten, hela 75 procent i förhållande till 25 (Edw. Miller: *A Guide to Textual Criticism*. London 1886).

Med sådana realiteter framför sig må man ju fråga sig vad som kan få någon till att påstå att det inte finns bysantinska citat hos pre-nicaeanska fäder. För som vi ser av nyare artiklar, blir detta hävdad ännu idag. Westcott-Horts anhängare nekar konsekvent att godta de alarmerande och tillintetgörande fakta som blir framlagda... Eftersom papyrernas vittnesbörd är starkare än citat hos kyrkofäderna, kunde man så tillvida gärna undvara dessa sista. Papyrusfynden får emellertid också effekten att de stadfäster tillförlitligheten hos kyrkofäderna. Sturz har satt upp en lista över 18 bysantinska läsvariationer som är citerade av kyrkofäderna, och som har blivit bekräftade av papyrer. Dessa kunde då uppenbart vara citerade av fäderna i den bysantinska form de nu har i avskrifterna.

Därmed är nu det viktigaste argumentet för Westcott-Horts teorier ogiltigt. *Frederic Kenyon* var fullt klar över hur avgörande dessa argument var, och hade skrivit: "*Om det kan visas att de läsvariationer som Hort kallar syriska, existerade före slutet av det fjärde århundradet, kommer hörnstenen av teorins byggverk att bli nedriven.*" - Till detta är det bara att säga: Det

är nu bevisat att bysantinska läsvariationer existerade, inte bara vid slutet av det fjärde århundradet, men redan vid slutet av det andra århundradet" (Gilbrant, 1995, sid. 5-6).

Den bysantinska textformen har stöd i grekiska handskrifter från 400-500 talet

Ett argument som Tellbe tar upp är att merparten av handskrifter som stöder *majoritetstexten* är från 800-talet och senare. Det är sant att merparten av majoritetstextens handskrifter är från 800-talet och framåt, men lägg märke till **inte alla**. Vi kan hitta handskrifter som stöder majoritetstexten från i stort sett samma tidpunkt. Studiebibeln framhåller:

"Liksom den egyptiska texten (minoritetstexten) kan också den bysantinska texten (majoritetstexten) föras tillbaka till 4.e århundradet, då den var den dominerande grekisk-syriska texten. Bland de äldsta majusklerna är textformen bl.a. representerad genom Codex Alexandrinus från 400-talet" (Studiebibeln, band I sid. 11).

Om det nu finns några fler manuskript av minoritetstexten som är av gammalt datum, så skall vi komma ihåg att vi talar bara om några dussin manuskript. Och bland dessa få handskrifter som anses höra till *minoritetstexten* (den *alexandrinska*) så finns det **stora avvikelser** inbördes mellan dessa handskrifter. Pickering undrar om det är rätt att klumpa ihop Vaticanus och Sinaiticus till samma *texttyp*, när de inte stämmer överens med varandra på 3000 ställen enbart i evangelierna, vilket är fler ställen än där de är överens!

Hör papyrushandskrifterna till den alexandrinska texttypen?

Tellbe menar att avgörandet för tillförlitligheten av manuskript som Sinaiticus eller Vaticanus är att många papyrushandskrifter gett stöd för deras texttyp som helhet. Den viktigaste papyrustexten p75 är enligt Tellbe ytterligt nära Vaticanus text. Som svar på detta hämtar vi ett citat från Wilbur Pickering en ledande expert på majoritetstexten:

"Klijin har gjort en jämförelse mellan Sinaiticus (Alef) och Vaticanus (B) och papyrus p45, p66 och p75 från bibeltext där samtliga har bevarad text. Han tog med enbart de ställen där Alef och B inte är överens men där minst ett av papyrushandskrifterna stöder antingen Alef eller B. Han fann åtta sådana platser plus 43 där alla tre av papyrushandskrifterna stämmer med Alef eller B. Han framlade resultatet av dessa 43 ställen enligt följande (till vilka jag har lagt till siffrorna för Textus Receptus, BFBS 1946):

P45 överensstämmer med Alef 19 gånger, med B 24 gånger, med Textus Receptus 32 gånger,
p66 överensstämmer med Alef 14 gånger, med B 29 gånger, med Textus Receptus 33 gånger,
p75 överensstämmer med Alef 9 gånger, med B 33 gånger, med Textus Receptus 29 gånger,
p45, p66 och p75 överensstämmer med Alef 4 gånger, med B 18 gånger, med Textus Receptus 20 gånger,
p45 och p66 överensstämmer med Alef 7 gånger, med B 3 gånger, med Textus Receptus 8 gånger,
p45 och p75 överensstämmer med Alef 1 gång, med B 2 gånger, med Textus Receptus 2 gånger,
p66 och p75 överensstämmer med Alef 0 gånger, med B 8 gånger, med Textus Receptus 5 gånger,

När det gäller de åtta andra platserna:

p45 överensstämmer med Alef 2 gånger, med B 1 gång, med Textus Receptus 1 gång,

p66 överensstämmer med Alef 2 gånger, med B 3 gånger, med Textus Receptus 5 gånger,

p75 överensstämmer med Alef 2 gånger, med B 3 gånger, med Textus Receptus 4 gånger.

Är sammanfattningen av anförandet att p66 och p75 hör till "alexandrinsk texttyp" på det hela taget rimligt?" (Pickering, 2004, vår betoning).

Med hänsyn till ovanstående har vi rätt att ifrågasätta det riktiga i att klumpa ihop p66 och p75 och hävda att de hör till alexandrinsk texttyp. Vi har också rätt att ifrågasätta Tellbes påstående att papyrus texten p75 är ytterligt nära Vaticanus text.

Det är lämpligt att här ta upp att Tellbe i sin första artikel påstod att det är lätt att konstatera att sista meningen i Rom. 8:1: "...*de som inte vandrar efter köttet, utan efter Anden,*" är ett tillägg hos *majoritetstexten*. Av utrymmesskäl kunde vi inte bemöta detta påstående i vår artikel i Nya Dagen, men vi vill nu passa på att komma med följande invändning mot detta påstående. Denna sista mening saknas i codexerna Vaticanus och Sinaiticus, men finns med som en rättelse i marginalen i Codex Sinaiticus. Dessutom finns meningen i den latinska Vulgatabibeln från 400-talet och i den första syriska Peshitta-översättningen från 200-talet. Vi vill till skillnad från Tellbe hävda att det inte alls är lätt att konstatera att sista meningen är tillagd. Vi tror snarare att denna sats skall vara med och att reformatörerna gjorde en rätt bedömning.

Är den alexandriska texttypen mer geografiskt spridd än den bysantinska?

Tellbe tror i sin artikel att vi är väl medvetna om att *majoritetstexten* aldrig har haft ett brett geografiskt stöd i fornkyrkan, därför att vi inte besvarade detta argument i vår förra artikel. Vi tog inte upp detta ämne om huruvida en *texttyp* har företrädare framför den andre på grund av geografisk spridning. Orsaken var dels att vårt begränsade utrymme som vi hade fått av Nya Dagen inte räckte till, dels för att Aland hävdar att de nya papyrusfynden påvisar att det är fel att tala om olika *texttyper* då man hittat stöd för de olika *texttyperna* i samma kyrkoprovins, Egypten. Vi vill som svar citera Studiebibeln igen:

"Den bysantinska texten är den textform som auktoriserades i den grekiska kyrkan, där den varit i oavbruten användning under hela den kristna eran. På grund av sin **utbredning** har den fått namnet '**rikstexten**'. Den har också kallats den **traditionella** eller **traderade** texten, då den under alla århundraden i Europas kyrkor har betraktats som Nya testamentets erkända grundtext. Som sådan blev den också underlag för de första tryckta textutgåvorna, bl.a. den berömda Textus Receptus, 'den godkända texten.' " (Studiebibeln, Ibid).

Med hänsyn till ovanstående förstår vi inte riktigt Tellbes argumentation att framhålla den *alexandriska* texten framför den *bysantinska* därför att den skulle vara mer spridd geografiskt, vilket vi menar är en helt felaktig uppfattning. Gilbrant framhåller ytterligare ett argument:

"Här kan tillföras att den överdrivna dominans som erkänner den *alexandriska* texten, samtidigt som den *antiokisk-bysantinska* texten underkännes, stöter på en viktig saklig

invändning: Den alexandrinska miljön var starkt påverkad av Platons idelära och av Aristoteles filosofi. Hos Platon var idén det primära, det uttalade ordet var bara en skugga av idén, det skrivna ordet var åter en skugga av det talade ordet. Skrift som sådan var alltså principiellt mindervärdig och i sig själv ett tredjeklassens uttryck för det egentliga. Denna filosofi kom att påverka hållningen till Skriften i den kristna alexandrinska miljön. När det gäller skriftsynen i den tidiga kyrkan, påpekar Ragnhild Schanke att det kan identifieras två olika mycket motsatta traditioner: På den ena sidan den alexandrinska traditionen, som man sedan återfinner hos de romerska kyrkofäderna och i Hieronymus' latinska Bibel. På den andra sidan står den antiokiska traditionen, som bl. a. representeras av Chrysostomus. För de alexandrinska lärare, som var påverkade av grekisk förståelse av fenomenets skrift, fick de **bibliska skrifterna en mer underordnad betydelse**, i motsats till den inställning som rådde i den antiokiska miljön, där den **judiska synen på Skriftens helighet och okränkbarhet härskade.** (Gilbrant, 1995 sid. 4, vår betoning)

Är Westcott och Hort restaurerade grekiska text samma som den latinska Vulgatabibeln?

I vår artikel i Nya Dagen konstaterade vi att om minoritetstexten var originaltexten har Guds löfte fullständigt misslyckats, eftersom minoritetstexten restaurerats av texter från 4:e århundradet, och därmed varit försvunnen i över 1400 år. Som svar på detta hävdar Tellbe att den stora "majoriteten" av den världsvida kyrkan i så fall har traderat fel text ända till Erasmus satte samman Textus Receptus på 1500-talet. Tellbe frågar: "Är inte detta ett större 'misslyckande' från Guds sida att merparten av kyrkan traderat fel text under närmare 1 500 år?" För det första så vill vi tillrättalägga att Tellbe med sina svepande formuleringar "majoriteten av den världsvida kyrkan" och "merparten av kyrkan" inte ger en korrekt historisk beskrivning. För det första så vet vi att kyrkan delades i ett tidigt skede, i Västrom och Östrom. I väst fick vi den romersk katolska kyrkan där man använde sig av den latinska Vulgatabibeln och i öst fick vi den grekiska kyrkan som använde sig av den *bysantinska* textformen i form av handskrifter som kopierades och fördes vidare från generation till generation. Den romersk katolska kyrkan var sålunda inte "världsvid".

Vi antar att Tellbe menar att det är den romersk katolska kyrkan som har haft den rätta texten och fört den vidare genom den latinska Vulgatabibeln. Först skall vi göra klart att många textforskare är överens om att den *alexandrinska texttypen* stämmer något mer med Vulgatabibeln än med Textus Receptus, men de är långt ifrån identiska. Frågan som då behöver ställas är följande: Har den romersk katolska kyrkan fört vidare den rätta texten i form av den latinska Vulgatabibeln? Och är den text som traderats i den latinska Vulgatabibeln samma som Westcott och Hort restaurerade år 1881? För att besvara dessa frågor behöver vi veta vilken version vi talar om. Är det Jeromes Vulgata från 400-talet eller den första latinska översättningen från 200-talet eller någon av de olika revideringar som kom ut på 1500-talet som menas? Om vi tittar lite närmare på Vulgatabibelns historia, så har vi först den gamla latinska översättningen från omkring år 200. Det bör upplysas om att det även finns en *texttyp* som kallas den *västliga*. Kännetecknande för den *västliga* textformen är att den är något utökad i förhållande till den bysantinska den *alexandrinska* samt den *västliga* textformen, kom huvudsakligen att ligga till grund för den gamla latinska översättningen av NT och Septuaginta (en grekisk översättning) för GT. I slutet av 300-talet fick Jerome uppdraget att ta fram en latinsk Bibel, känd under namnet Vulgata.

Jerome tänkte först revidera Gamla testamentet men tog sedan itu med arbetet att ta fram en ny översättning direkt från hebreiskan. I Nya testamentet blev evangelierna i den gamla latinska översättningen reviderade från grekiska manuskript (Hills, 1991, se också: [The International Standard Bible Encyclopedia 1915](#)). Det är intressant att notera att Jerome ansåg att Apokryferna till Gamla testamentet inte skulle tas med i Bibeln, vilket påven inte accepterade utan de Apokryfiska böckerna blev också inkluderade.

Jerome skrev år 415 följande: "*I Evangeliet enligt Johannes (Joh. 7:53-8:11) i många manuskript, både grekiska och latinska, finns det en berättelse om den horiska kvinnan som var anklagad inför Jesus.*"

Beviset för att Jerome accepterade denna berättelse som äkta var att han inkluderade detta stycke i den latinska Vulgatabibeln, men eftersom textstycket saknas i flera *alexandrinska* manuskript ansåg Westcott och Hort och dagens textforskare att detta stycke inte skall vara med i Bibeln utan det är satt inom parentes. År 405 avslutade Jerome sitt arbete. Jeromes Vulgatabibel kom att gälla under många hundra år och fick kanonisk status på Tridentkonsiliet år 1546. Jeromes revidering av den gamla latinska översättning må helt klart bli betraktad som ett närmande till den *bysantinska* texten. Jeromes revidering av den första latinska översättningen av Nya Testamentet, Vulgata, är en reviderad text, som Jerome själv säger att han gjorde genom att jämföra den gamla latinska versionen med gamla grekiska manuskript. Enligt Hort, var en av de grekiska manuskript som Jerome använde nära besläktad till Codex A, som är enligt bysantinsk textform (evangelierna). Enligt Hills gör Hort rätt bedömning på denna punkt, för att den latinska Vulgatabibeln överensstämmer med den *traditionella (bysantinska)* texten är uppenbar, åtminstone vid de viktigaste avsnitten, såsom när Kristus har sin svåra stund innan han blir gripen Luk. 22:43-44, Fader förlåt dem, Luk. 23:34 och Kristi himmelfärd Luk. 24:51. Kenyon listar 24 avsnitt i evangelierna, där den *västliga texttypen* (repr. av D och den gamla latinska översättningen) och den *alexandrinska texttypen* (repr. av Sinaiticus och Vaticanus) skiljer sig från varandra. I dessa 24 exempel överensstämmer den latinska vulgataöversättningen 11 gånger med den *västliga texttypen*, 11 gången med den *alexandrinska texttypen* och 22 gånger med den *traditionella (bysantinska) texttypen* (representerad av *Textus Receptus*). Faktiskt, det finns bara dessa viktiga ställen där den latinska vulgataöversättningen inte överensstämmer med den *traditionella (bysantinska) texttypen*, vilka är: avslutningen av Fader-vår-bönen, Matt. 6:13, vissa satser i Herrens bön Luk. 11:2-4 och ängeln som steg ner i dammen, Joh. 5:4. Beträffande den sista versen, Joh. 5:4, så överensstämmer den officiella romersk katolska Vulgatabibeln med den *traditionella (bysantinska) texttypen* även här. Om man jämför Vulgatabibeln standardtext från 1592-1593 med alla de väsentliga grundtextskillnaderna i evangelierna, så visar det sig att vid 297 av 507 ställen stämmer Vulgatabibeln med *Textus Receptus*, dvs 59%. Sålunda stämmer Vulgatabibeln mer med *Textus Receptus* än med den *alexandrinska texttypen* i evangelierna. Jämför man alla väsentliga grundtextskillnader i hela Nya Testamentet så stämmer Vulgatabibeln överens med *Textus Receptus* vid 486 av 1021 ställen, dvs 48%. Vid en del ställen där Vulgatabibeln avviker från *Textus Receptus*, så innehåller Vulgatabibeln en läsvariant som inte heller stämmer överens med den *alexandrinska texttypen*. Jämförelsen är gjord utifrån den lista av grundtextskillnader som finns i *Vilken Bibel?* Sålunda finns de flesta verserna som är utlämnade i den *alexandrinska texttypen* med i Vulgatabibeln samt de stora textavsnitten Mark. 16:9-20 och Joh. 7:53-8:11 erkänns som äkta. Dessutom, på de övriga ställen där det finns grundtextskillnader, så

stämmer Vulgatabibeln nästan lika mycket med Textus Receptus som med den *alexandrinska texttypen*. Med hänsyn till ovanstående kan man fråga sig om det rätt att hävda att den *alexandrinska texttypen* är samma texttyp som Vulgatabibeln? Ett annat avslöjande fakta är att av de åtta avsnitten, som Hort lade fram som bevis för att den *bysantinska texttypen* består av så kallade sammanflätade läsvariationer, så finns fyra av dessa sammanflätade läsvariationer i den latinska Vulgatabibeln. Närvaron av dessa så kallade *sammanflätade* läsvariationer i den latinska Vulgatabibeln förklaras enklast av att antaga att Jerome använde sig av *traditionella (bysantinska)* manuskript när han satte samman den latinska Vulgatabibelns text. För övrigt har det visat sig att Horts teori om *sammanflätade* läsvariationer var helt felaktig. (Hills 1991).

Flera revideringar av Vulgata kom sedan ut. "År 1590 utgav påven Sixus V en officiell upplaga av Vulgata och utlyste allvarliga straff över den som vågade göra ändringar i den. Men två år senare tvingades hans efterträdare, Clemens VIII, att revidera den och se till att en mer exakt översättning gavs ut. Denna blev sedan standartexten till Vulgata." (Lane 1980). Will Kinney listar 17 verser som finns i den gamla latinska översättningen, men som saknas i den grekiska text som Westcott och Hort gav oss samt de efterföljande utgåvorna av den grekiska grundtexten. Dessa ställen är: Matt. 17:21, 18:11, 23:14, Mark. 7:16, 9:44-46, 11:26, 15:28, Luk. 9:55-56, 17:36, 23:17, Joh. 5:3b-4, Apg. 8:37, 9:5-6, 15:34, 24:6-8, 28.29, Rom. 16:24, 1 Joh. 5:7-8 (Will Kinney, 2004). Alla dessa ställen finns även med i Vulgatabibelns standardtext från 1592-1593. I de textkritiska noterna erkänner Vulgatabibeln även textavsnittet Mark. 16:9-20 såsom äkta samt Joh. 7:53-811. Med hänsyn till ovanstående är det uppenbart att den grekiska grundtext som Westcott och Hort gav oss inte alls är den samma text som den romersk katolska kyrkan har traderat i form av den latinska Vulgatabibeln. Beroende på vilken revidering av Vulgatabibeln som vi talar om så innehåller den latinska Vulgatabibeln influenser av både den *västliga* och den *alexandrinska texttypen* samt även från den *bysantinska texttypen*, emedan Westcott och Horts grekiska text huvudsakligen utgår från den *alexandrinska textformen* där det finns avvikelser mot den *bysantinska texttypen* och *Vaticanus* och *Sinaiticus* är överens. Det betyder att många verser som fanns i Vulgatabibeln har blivit utelämnade i Westcott och Horts grekiska text. Det råder delade meningar om till vilken *texttyp* den latinska Vulgatabibeln skall anses tillhöra. Enligt Hills hör den första latinska översättningen och Jeromes Vulgatabibel till den *västliga texttypen*, (Hills, 1991).

Tellbe får det att låta som att det vore ett "misslyckande" från Guds sida att merparten av kyrkan (romersk katolska kyrkan) traderat fel text under närmare 1 500 år, men säger inget om det historiska faktumet att den latinska Vulgatabibeln genomgått flera revideringar, och inget om att den första latinska översättningen och Jeromes revidering som kom att kallas Vulgata snarare hör till den *västliga texttypen*. Tellbe säger vidare "merparten av kyrkan" men vi får inte glömma att hela den grekiska kyrkan använde sig av den *bysantinska* textformen och inte av den latinska Vulgatabibeln. Den *bysantinska* textformen levde vidare genom alla de grekiska handskrifter som kopierades och fördes vidare från generation till generation. Den *bysantinska* textformen blev aldrig underkastad någon revidering, något som hände med den latinska Vulgatabibeln. Genom att den grekiska kyrkan bevarade den *bysantinska* texten och som sedan kom i reformatörernas händer fick vi de första tryckta utgåvorna av *Textus Receptus* på 1500 talet. På så sätt har Herren bevarat sitt Ord under hela den kristna epoken. Vulgatabibeln har självklart sitt värde, men att framhålla att det är Vulgatabibeln som har fört vidare den rätta texten och som sedan fick en fortsättning i Westcott och Horts grekiska text är direkt felaktigt med hänsyn till de olika revisionerna och att Vulgatabibeln egentligen är en översättning som ger stöd för många olika texttyper, såsom den *västliga*, den *alexandrinska*

och även den *bysantinska*. Vulgatabelns stöd för olika *texttyper* varierar dessutom beroende på vilken revision vi talar om. Vi hävdar sålunda fortfarande att om *minoritetstexten* var originaltexten, har Guds löfte fullständigt misslyckats, eftersom *minoritetstexten* restaurerats av texter från 4:e århundradet, och därmed varit försvunnen i över 1400 år, samt att den grekiska text som Westcott och Hort gav oss inte stämmer överens med varken Textus Receptus eller Vulgatabelns.

Är Reformationsbibelns grundtext originaltexten?

Tellbe hävdar vidare att "man måste rekonstruera en text snarare än att räkna antalet handskrifter". Självklart handlar det inte bara om att räkna antalet handskrifter utan det finns många fler kriterier som måste ställas. Handskriftens kvalitet, finns det utelämnningar som stöds i andra handskrifter eller översättningar som är av äldre datum? Listan på kriterier kan göras lång. Tellbe uppmärksammar också att det finns cirka 2000 skillnader mellan Textus Receptus och "*majoritetstexten*". Här behövs ett klarläggande. Ofta när vi talar om den *bysantinska* texten så säger vi *majoritetstexten* (dvs. den *bysantinska* texttypen) eftersom denna texttyp motsvarar ca 90 % av alla funna grekiska manuskript. Men det finns även två nyligen utkomna tryckta utgåvor, 1982 och 1991, av den grekiska texten som utgår ifrån *majoritetstexten*. Denna text är en statistisk konstruktion som inte stämmer överens exakt med något känt manuskript. Utan man har jämfört alla kända manuskript med varandra och utifrån denna jämförelse tagit det som stöds av flest antal manuskript. Problemet med denna statistiska sammanställning är att den inte stöds exakt av något existerande manuskript och inte heller av någon tidigare bibelöversättning. Skillnaden mellan denna "majoritetstext" och Textus Receptus utgör endast knappt en tredjedel av de skillnader som finns mellan Textus Receptus och de olika textkritiska upplagor av grekisk grundtext som kommit från 1881 och framåt. Dessutom bör det också upplysas om att de flesta av dessa skillnader som finns mellan "majoritetstexten" och Textus Receptus är av mycket obetydlig art (Marlowe, 2004).

Tellbe hävdar vidare att vi gör oss skyldiga till en naiv generalisering genom att hävda att Reformationsbibelns grundtext är originaltexten och genom att vi favoriserar den *bysantinska* texten. På detta vill vi svara följande: Det är inte naivt att tro att Herren har bevarat sitt Ord, eftersom han har lovat att han skall göra det. Vi tror att den Helige Ande har lett och bevarat de kristna så att de kunde föra vidare Guds Ord från generation till generation genom den *bysantinska* textformen. Vi tror också att den Helige Ande var med och ledde Erasmus och de andra reformatorerna när de gjorde sitt urval bland handskrifterna inför de första tryckta utgåvorna på 1500-talet. Vår uppfattning är den samma som kommer till uttryck i *Studiebibeln* och vi citerar den en gång till: "Den bysantinska texten är den textform som auktoriserades i den grekiska kyrkan, där den varit i oavbruten användning under hela den kristna eran." (Studiebibeln, *ibid*). Därefter har denna textform levt vidare fram till våra dagar genom de tryckta grekiska utgåvorna på 1500-talet som fick benämningen: *Textus Receptus*. Erasmus och reformatorerna kände redan till *Vaticanus* men använde den inte. Reformationsbibelns grundtext är sålunda *Textus Receptus* och vi anser liksom reformatorerna att *Textus Receptus* är den rätta grundtexten, som innehåller den text som genom Guds försyn blivit bevarad genom hela den kristna epoken. Denna grundtext låg även till grund för världens mest lästa bibelöversättning *King James Version*.

Konsensus hos majoriteten av textkritiker

Till sist anser Tellbe att Reformationsbibelns företrädare borde vara mer lyhörda för konsensus hos "majoriteten" av textkritiker. I sin första artikel så hävdade Tellbe att det inte alltid är majoriteten som har rätt, så hans uppmaning till lyhördhet för konsensus är lite motsägelsefull. Om majoriteten av dagens textforskare är överens så behöver det inte innebära att de har rätt. Att hänvisa till konsensus av experter är endast relevant då man inte har tillgång till experternas argument och fakta, annars är det ett logiskt fel. Eftersom vi har tillgång till experternas argument och fakta så är vi själva kompetenta att bedöma hållbarheten i argumenten, att diskutera konsensus är irrelevant. En forskares inställning och utgångspunkter är avgörande för det urval han eller hon gör, en person som inte tror på att text kan bevaras genom seklen gör ett annat urval än en forskare som är öppen för den möjligheten. Låt oss ge ett konkret exempel. I de förenade bibelsällskapens internationella utgivningskommitté var det framförallt fem män som gav oss den nya grekiska grundtexten, det vill säga: Kurt Aland, Matthew Black, Bruce M. Metzger, Allen Wikgren och jesuiten Carlo M. Martini. Av dessa fem så förnekar Aland, Metzger och Black att Guds Ord är inspirerat och bevarat. Det innebär att en majoritet av dessa textforskare inte tror att Guds Ord är bevarat. Dessa textforskare föredrar den alexandrinska minoritetstexten framför majoritetstexten till skillnad från andra textforskare så som till exempel Dean J. Burgon och Edward Hills. Burgon och Hills anser att det är den bysantinska majoritetstexten som är den rätta texten, vilket numera finns representerad i *Textus Receptus*. Om någon vill hävda att de har anledning att ifrågasätta textforskare så som Burgon och Hills därför att de tror att Herren har bevarat sitt ord och därmed inte är neutrala. Så har vi lika stor anledning att ifrågasätta Aland, Metzger och Blacks urval, eftersom de inte heller är neutrala. Det finns lika stor anledning att misstänka att Aland, Metzger och Black gör sitt urval utifrån sin övertygelse att Herren inte har bevarat sitt ord.

Det handlar alltså om ett urval, där man väljer ut det som passar bäst för det syftet man har. Detta borde vara uppenbart för alla att när någon ska granska olika läsvariationer och bedöma vilken som är den rätta, så är det av stor betydelse vem det är som bedömer. Ingen är neutral! Det finns uppenbara bevis för att Hort inte var neutral. Han avskydde *Textus Receptus* redan innan han påbörjade sitt arbete med att rekonstruera den grekiska grundtexten (Wilkinsson, 1990). En märklig inställning från en man som skulle komma att arbeta med Guds Ord i nästan 30 år. Många av de textvariationer som diskuteras idag, kände Erasmus och de andra till också. De gjorde en annan bedömning än vad dagens forskare gör. De valde att bygga på den **bysantinska textformen** emedan dagens forskare bygger på den **alexandrinska textformen**.

Bo Hagstedt
ordförande i Reformationsbibelsällskapet

André Juthe
informationssekreterare

Referenser

- Lane, T., (1980) "En ström av biblar", sid. 366 – 372, i: T., Dowley (red.). *De kristna— Illustrerad handbok i kyrkans historia*, Stockholm: EFS-förlaget, 2:a uppl.
- Gilbrant, T. (1995) *Vad har hänt med bibeln*, svenskt särtryck sid. 5-6 (Ursprungligen utgiven på norska i Norge år 1994 av Rex förlag. Utgiven med tillstånd av Thoralf Gilbrant 1995. Särtrycket omfattar sidorna 297-328).
- Hills, E. F. (1991) *Believing Bible Study*, Des Moines: The Christian Research Press, 2:a utg.
- Marlowe, M. D., (2004) "What about the Majority Text?" <http://www.bible-researcher.com/majority.html>, (verifierad 040314, 22.05)
- Pickering, W. N. (1980) *The Identity of the New Testament Text II*, Nashville: Thomas Nelson, Revised edition)
- Pickering, W. N. (2004) "AN EVALUATION OF THE W-H THEORY" http://www.revisedstandardversion.net/text/WNP/id_4.html#_ftn189, (verifierad 040312 22.00)
- *Studiebibeln Nya Testamentet Band I*, (1978) Stockholm: Normans Förlag. (Ett fembands exegetiskt verk, framställt genom ett internationellt samkristet samarbete på evangelisk-konservativ grund).
- Sturz, H. A. (1984) *The Byzantine Text-Type and New Testament Textual Criticism*. Nashville: Thomas Nelson.
- *The International Standard Bible Encyclopedia*, 1915. <http://www.studydrive.org/enc/isb/> (verifierad 040312, 22.00)
- Wilkinsson (1990) "Our Authorized Bible Vindicated" i: *Which Bible*, D.O., Fuller (red.), Institute for Biblical Textual Studies (IBTS 13:e utg.)
- Will Kinney (2004) "The Old Latin Version and the King James Bible Readings", www.scionofzion.com/olv.htm, verifierad (040314, 22.00)